

Από όργανο καταδίκης πηγή ευλογίας

/ [Επιστήμες, Τέχνες & Πολιτισμός](#)

Η Εορτή της Υψώσεως του Τιμίου Σταυρού είναι από τις κορυφαίες γιορτές της Ορθοδοξίας. Μας υπενθυμίζει το δράμα της Αγίας και Μεγάλης Παρασκευής, τη σταύρωση του του Σωτήρος Χριστού, και μιλάει για όλα εκείνα τα αντιφατικά γεγονότα που συνθέτουν την πορεία του ανθρώπου από την προπρωτική του κατάσταση ως την επαναφορά του στην «αρχαία μακαριότητα», με την πυκνότητα του ποιητικού και την δυναμικότητα του προφορικού και αποκαλυπτικού λόγου.

Ο λαός μας βιώνει τα γεγονότα αυτά με τον τρόπο του. Με την αγνότητα και την ομορφιά των παραδόσεων του, μέσα από την απλότητα και την χάρη των οποίων αναδύεται η ένταση και το βάθος του μυστηρίου του Σταυρού και απλώνεται σε ολόκληρη την κτίση. «Σταυρός υψούται σήμερον και κόσμος αγιάζεται», ψάλλει η Εκκλησία. Και ο λαός μας τιμά την μεγάλη αυτή εορτή με νηστεία απόλυτη και μεγάλο σεβασμό, συνθέτοντας εικόνες απαραμίλλου κάλους από την εκκλησιαστική μας ζωή.

Δεν υπάρχει ωραιότερη εικόνα από αυτήν που μας δίνουν οι γιορτές του Τιμίου Σταυρού, στα ταπεινά εκκλησάκια των χωριών, που στολίζουν τις κορυφές των λόφων και των βουνών της χριστιανικής υπαίθρου. Να βλέπεις κύματα κύματα τους προσκυνητές να ανεβαίνουν τα μονοπάτια με τα δεμάτια των βασιλικών στις αγκαλιές των νοικοκυράδων, φρεσκοκομμένα από τις γλάστρες, που πριν από καιρό φύτεψαν, για να στολίσουν το «ζωομύριστον ξύλον» με τα όνειρα και τους καημούς της καρδιάς των και τις ελπίδες των.

Αυτή η εικόνα με τις γυναίκες, που κρατάνε τις δέσμες των βασιλικών και των

πρώτων φθινοπωρινών λουλουδιών στην αγκαλιά τους και πάνε να προσκυνήσουν τον Τίμιο Σταυρό και τους άνδρες που τη συντροφεύουν υπάκουα, με τις κοπέλες και τους νέους που μπαίνουν κι αυτοί σιγά σιγά στον χώρο της παράδοσης, αποτελεί την ανεπανάληπτη μορφή κατηχήσεως του ορθόδοξου λαού μας.

Ο τι και να πεις στα παιδιά μέσα στις αίθουσες των κατηχητικών, όπως και να προσπαθήσεις να ερμηνεύσεις το μυστήριο της μεγάλης γιορτής, με όση παραστατικότητα κι αν θέλεις να αναλύσεις το νόημά της, δεν είναι δυνατόν ποτέ να αντικαταστήσεις αυτά τα βιώματα που αποκομίζουν από έναν εσπερινό, έναν όρθρο, μια Ύψωση του Τιμίου Σταυρού, όπως τα βιώνει ο ευσεβής λαός μας στη λατρευτική και λειτουργική μας παράδοση.

Στην ορθόδοξη θεολογία ο Σταύρος κατέχει κεντρική θέση. Είναι ο άξονας της ζωής της Εκκλησίας. Η γεφυροποιός δύναμη του χθες και του σήμερα της ιστορίας του κόσμου και του ανθρώπου, με τον καιρό τον εσχάτων. Παράλληλα, ο Σταυρός ως σύμβολο, είναι το «σημείον» των αντιθέσεων δύο εκ διαμέτρου αντίθετων κόσμων. Είναι το σύμβολο της ανθρώπινης αυθάδειάς και μωρίας και το σύμβολο της φιλανθρωπίας και σοφίας του Θεού.

Προ Χριστού υπήρξε οτι πιο φριχτό και απαίσιο έχει να επιδείξει η αγριότητα του ανθρώπου. Μέσα στη σκοτοδίνη των εγκλημάτων και των φοβερών παραβάσεων του ηθικού νόμου, θέλησε ο ίδιος να αυτοκαθαρθεί, γι αυτό και θέσπισε και εφάρμοσε νόμους, με κριτήριο τη δική του οπωσδήποτε ατελέστατη Δικαιοσύνη. Εσχάτη ποινή για τους παραβάτες η θανατική ποινή και μάλιστα συνδυασμένη με απάνθρωπα βασανιστήρια. Αυτό δε το είδος της θανατικής ποινής εξέφραζε σε όλο το εύρος του ο δια σταυρού θάνατος, γι αυτό και υπάρχουν διάφορα είδη σταυρού, που μαρτυρούσαν την ανάλογη ένταση του μαρτυρίου.

Αρχικά ο Σταύρος ήταν ένας απλός πάσσαλος ή ο κορμός ενός δέντρου (Ι). Αργότερα πήρε τα σχήματα του ύψιλον (Υ), του ταύ (Τ), του χί (Χ) και το γνωστό σχήμα (+), που αυτό είχε ο Σταυρός πάνω στον οποίο σταυρώθηκε ο Χριστός.

Οι περιγραφές και οι λεπτομέρειες της σταυρώσεως είναι ανατριχιαστικές, επειδή της σταυρώσεως προηγούνταν οδυνηρά μαρτύρια: Δαρμοί μέχρι αίματος, η φοβερή φραγγέλωση, εξευτελισμοί, διαπομπεύσεις και ότι η νοσηρή, διεστραμμένη και σκοτεινή συνείδηση των δημίων συνελάμβανε και να ευχαριστήσει τους σταυρωτές και να διασκεδάσει το πλήθος.

Πως όμως, ο σταύρος, από όργανο καταδίκης, «επάρατος πάρ' Ιουδαίοις και παρ' Ἑλλησι βδελυκτός» , κατά τον ι. Χρυσόστομο, ξύλον κατάρας και ατιμίας, πως μετεβλήθη σε ξύλον ευλογίας και τιμής;

Στην Παλαιά Διαθήκη (Δευτ. 27,26 και 21,23) αντίστοιχα, διαβάζουμε : «καταραμένος είναι όποιος δεν θα εκτελέσει όλες ανεξαιρέτως τις διατάξεις του Νόμου» και: «επικατάρατος πας ο κρεμάμενος επί ξύλου». Ανάμεσα στις δύο αυτές οι κατάρες υπάρχει ένας βαθύς θεολογικός συνδέσμος.

Η πρώτη περίπτωση μολονότι φαίνεται πολύ αυστηρή, αφορά όλο τον λαό των Ιουδαίων, ακόμη και τους αγιότερους της Παλαιάς Διαθήκης, γιατί κανείς δεν ετήρησε τον Νόμο απολύτως. Η δεύτερη περίπτωση δεν αφορά κανέναν από τους Ιουδαίους παρά μονάχα τον Χριστό, γιατί οι Εβραίοι, αν και γνώριζαν τον σταυρικό θάνατο, ουδέποτε και σε κανένα ομοεθνή τους τον εφάρμοσαν, παρά μόνο στο Χριστό, οι οποίοι και φώναζαν στον Πιλάτο με μανία : «σταύρωσον, σταύρωσον αυτόν» (Λουκ. 23,21).

Αντιθέτως, λοιπόν, ο Χριστός ετήρησε πάντα τα διατεταγμένα του νόμου με ακρίβεια και «επλήρωσε πάσαν δικαιοσύνην (Ματθ. 3,15) και χάρη, όχι μόνο των Εβραίων, αλλά ολοκλήρου της ανθρωπότητας έγινε ο ίδιος κατάρα.

Διαβάζουμε στην προς Γαλατάς επιστολή : «Χριστός ημάς εξηγόρασεν εκ της Κατάρας του νόμου γενόμενος υπέρ ημών κατάρα• γέγραπται γαρ• επικατάρατος πας ο κρεμάμενος επί ξύλου (3,13). Ο Χριστός ανέβηκε με πλήρη εκουσιότητα στο ατιμωτικό και επονείδιστο Σταυρό, όντας ο ίδιος άγιος και αναμάρτητος, εξαγιάζοντας τον με το άσπιλον και τίμιον αίμα Του. Υπέστη Εκείνος τον ονειδισμό, τη χλεύη, τα μαρτύρια του Σταυρού για να αθωωθούμε εμείς οι κατάκριτοι. Έτσι μετεβλήθη η οδύνη σε χαρά, η πικρία σε γλυκύτητα, ο ονειδισμός σε δόξα, ο σταυρός σε σύμβολο σωτηρίας και όπλο κατά του διαβόλου και της αμαρτίας.

Έτσι, γράφει ο ι. Χρυσόστομος, «ο Σταυρός κατήργησε την αμαρτία, έγινε για την οικουμένη καθαρτικό φάρμακο ... άνοιξε τις πόρτες του ουρανού ... επανέφερε τον άνθρωπο στον ουρανο, και εγκατέστησε την ανθρώπινη φύση μας στα δεξιά του Θεού...». Αυτός είναι ο λόγος που τιμούμαι και γιορτάζουμε τον Τίμιο και Ζωοποιό Σταυρό ως πηγή ευλογίας. Δι αυτού «προς Θεόν πάντες ειλικύσθημεν και κατεπόθη εις τέλους θάνατος. Και αυτόν ασπαζόμαστε με ανάμικτα συναισθήματα φόβου και χαράς. Φοβούμενοι διά την αμαρτία ως ανάξιοι όντες, χαράς δε, «διά την σωτηρίαν, ην παρέχει του κόσμου ο εν αυτό προσπαγείς Χριστός ο Κύριος, ο έχων το μέγα έλεος».

Πρωτοπρεσβυτέρου Ευαγγέλου Παχυγιαννάκη

Από το βιβλίο Κυριακάτικες Σκέψεις (Εκδόσεις Ενορία Αγίας Τριάδος, Αγίου Νικολάου, Κρήτης)

Πηγή: optiko.net